

Ενεργειακές και Γεωπολιτικές Προκλήσεις στην Ανατολική Μεσόγειο και Μέση Ανατολή και η Θέση της Ελλάδος

Πέμπτη, 25 Ιανουαρίου, 2018,
Κτήριο Κωστής Παλαμάς (Ακαδημίας 48 και Σίνα, Αθήνα)

Κυρίες και κύριοι,

Επιτρέψτε μου να σας καλωσορίσω σε αυτή την απογευματινή συνάντηση που συνδιοργανώνεται με το IENE το οποίο για δεκαετίες τώρα, χάρις στις άοκνες προσπάθειες του εκτελεστικού Διευθυντή του, κ. Κωστή Σταμπολή και των συνεργατών του, υπηρετεί με συνέπεια το διάλογο για θέματα ενέργειας, σε εθνική και διεθνή κλίμακα.

Η σημερινή συνάντηση παρέχει την ευκαιρία μίας ενδιαφέρουσας ανταλλαγής απόψεων για τις γεωπολιτικές και ενεργειακές προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα στις περιοχές της Μ. Ανατολής, της Ανατολικής Μεσογείου και της χώρα μας.

Σε αυτό το πλαίσιο μερικά εισαγωγικά σχόλια που αναφέρονται σε αναδυόμενα γεωπολιτικά χαρακτηριστικά του 21^{ου} αιώνα ελπίζω ότι θα διευκολύνουν τη συζήτηση μας.

Με τον ανθρώπινο πληθυσμό να εγγίζει τα 7.6 δισεκατομμύρια, από τα οποία τα 4,5 δις ευρίσκονται στην Ασία και το 1,3 δις στην Αφρική, διαμορφώνονται νέες κανονικότητες που μεταβάλλουν τους μέχρι τώρα γνωστούς συσχετισμούς πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών δυνάμεων στον πλανήτη.

Υπεραστικές συγκεντρώσεις δεκάδων εκατομμυρίων κατοίκων διαμορφώνουν πρωτόγνωρες απαιτήσεις κάλυψης των αναγκών επιβίωσης τους.

Ανάγκες που οδηγούν στην διαμόρφωση προκλητικά απαιτητικών αγορών όπου η τροφοδοσία τους σε τρόφιμα και ενέργεια αποτελεί πηγή παραγωγής πλούτου αλλά και εστία κοινωνικών αναταραχών και δημιουργίας ασύμμετρων απειλών, σε περίπτωση αδυναμίας ικανοποίησής τους.

Διαρκώς αυξανόμενα ρεύματα προσφύγων και μεταναστών προς τις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης και της Β. Αμερικής διαμορφώνουν νέες ισορροπίες και εντάσεις που δεν αντιμετωπίζονται πλέον με τις συμβατικές πολιτικές του προηγούμενου αιώνα.

Δέκα εκατομμύρια πολιτικοί και οικονομικοί πρόσφυγες, σύμφωνα με τον ΟΗΕ, συνωστίζονται στις μεταναστευτικές διαδρομές της Β. Αμερικής, της Αφρικής, της Ασίας και της Μ. Ανατολής κυρίως προς τις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες, προσφέροντας εύκολο και αναλώσιμο υλικό σε κάθε είδους πολιτική, θρησκευτική και οικονομική εκμετάλλευση.

Με το συνολικό ισλαμικό πληθυσμό να υπερβαίνει τα 2.1 δις παγκοσμίως και το 62% να κατοικεί σε Ασία και Ειρηνικό, ο ανταγωνισμός για πολιτική και οικονομική διείσδυση σε αυτές τις αναδυόμενες οικονομίες, με επίκληση ακραίων θρησκευτικών δοξασιών, αποτελεί πραγματικότητα.

Στις χώρες του Κόλπου τρίτης γενιάς πολιτικές ηγεσίες, χειραφετημένες από τις εξαρτήσεις του παρελθόντος, χρησιμοποιούν την θρησκευτική και σωρευμένη οικονομική δύναμη τους, ως εργαλεία αύξησης της επιρροής τους σε χώρες, όπου ο νόμος της Σαρίας παραμένει ελκυστικός.

Η θεοκρατικής αφετηρίας τρομοκρατία αποσταθεροποιεί ολόκληρες γεωγραφικές περιοχές στους άξονες Ασίας-Ευρώπης, Αφρικής-Ευρώπης και αντιπαρατίθεται στην αυξανόμενη τεχνολογική, οικονομική και στρατιωτική ισχύ των αναπτυγμένων χωρών.

Η επιδεικτική συγκέντρωση πλούτου και ισχύος σε μικρές ομάδες χωρών και ατόμων απέναντι σε μη προνομιούχες και απελπισμένες κοινωνικές ομάδες, μεταφέρει την αναπόφευκτη και απέλπιδα για τις δεύτερες σύγκρουση σε χώρους όπου η δικαίωση τους επιχειρείται με θρησκευτικά υπερβατικούς όρους.

Η αδυναμία αποτελεσματικής αντιμετώπισης της εξελισσόμενη κλιματικής αλλαγής επιδρά ήδη στη διαμόρφωση των γεωπολιτικών σχεδιασμών. Η αυξανόμενη ένταση των ακραίων καιρικών φαινομένων συνδέεται με καταστροφές υποδομών, σιτοδείες, κοινωνικές αναταραχές, εμφύλιες συγκρούσεις, πολεμικές συρράξεις και προσφυγικά ρεύματα.

Το λιώσιμο των πάγων επιτρέπει πλέον τον διάπλου του Αρκτικού Ωκεανού παρέχοντας στη Ρωσική Ομοσπονδία τα ανάλογα στρατιωτικά και γεωπολιτικά πλεονεκτήματα, παράλληλα όμως αποτελεί και μία

απειλητική υπενθύμιση των αρνητικών επιπτώσεων στη παγκόσμια οικονομία αν το φαινόμενο αυτό συνεχίσει να εξελίσσεται.

Στο χώρο της ενέργειας, η στροφή προς τη πράσινη οικονομία οδηγεί στην υποκατάσταση του πετρελαίου από το φυσικό αέριο. Τα σχιστολιθικά κοιτάσματα Φυσικού Αερίου σε Β. Αμερική και Αυστραλία μαζί με τα συμβατικά κοιτάσματα στη θάλασσα του Barents στην Αρκτική αλλάζουν τον παγκόσμιο ενεργειακό χάρτη και τους όρους ανταγωνισμού, ιδιαίτερα στις παράκτιες και νησιωτικές αγορές της Ασίας και του Ειρηνικού.

Οι ΗΠΑ από εισαγωγείς υδρογονανθράκων έχουν μεταβληθεί σε εξαγωγείς LNG. Η εξασθένιση των περιβαλλοντικών περιορισμών στην εκμετάλλευση παράκτιων συμβατικών κοιτασμάτων πετρελαίων στις νότιες και δυτικές ακτές αλλά και στα αμμώδη κοιτάσματα πετρελαίου στην Αλάσκα ενισχύει τις προοπτικές εξόρυξης τους στο επόμενο μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα και μεταβάλλει τους γεωπολιτικούς σχεδιασμούς τους.

Ταυτοχρόνως οι διηπειρωτικοί αγωγοί Φ.Α από τη Σιβηρία προς την Βόρεια και Δυτική Κίνα μαζί με τους νέους διηπειρωτικούς οδικούς και σιδηροδρομικούς διαδρόμους διαμορφώνουν νέους όρους οικονομικής ανάπτυξης στις περιοχές της Κεντρικής Ασίας και της Σιβηρίας μακριά από τις σφαίρες επιρροής της ΕΕ και των ΗΠΑ.

Η στροφή προς τις ΑΠΕ αποκτά, αν και με βραδείς ρυθμούς σε σχέση με τις ανάγκες μείωσης της Κλιματικής Αλλαγής, αυξανόμενη συμμετοχή στο μερίδιο κάλυψης της παγκόσμιας ενεργειακής ζήτησης. Μερίδιο που αναμένεται ότι θα αυξηθεί από τις εξελίξεις στους τομείς της αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας και της επιβεβαίωσης των προσδοκιών αντικατάστασης του πυριτίου από περοβσκίτη στη κατασκευή των φωτοβολταϊκών στοιχείων.

Η προσδοκώμενη εμπορική χρήση της πυρηνικής σύντηξης στο δεύτερο ήμισυ του 21^{ου} αιώνα, μαζί με την ενδεχόμενη ένταξη υπεραγωγίων υλικών στη κατασκευή γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας μεγάλων αποστάσεων, εάν και εφ' όσον πραγματοποιηθούν, θα προκαλέσουν σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές ανακατατάξεις.

Η Κίνα με το πρόγραμμα της «Νέας Κανονικότητας» μεταφέρει επενδύσεις στις δυτικές περιοχές της ενισχύοντας την εσωτερική συνοχή της και το διηπειρωτικό εμπόριο, μακριά από τις παραδοσιακές θαλάσσιες

διαδρομές, ενώ η Ρωσική Ομοσπονδία εφαρμόζει μεγαλόπνοα σχέδια εποίκισμού των περιοχών στις οποίες κατασκευάζονται οι ενεργειακοί αγωγοί προς την Κίνα και προωθεί την εμπορική και πολιτική ενοποίηση πέντε (5) μεγάλων χωρών της Κεντρικής Ασίας μέσω της Ευρασιατικής Οικονομικής Ένωσης ενώ αντίστοιχης κλίμακας συμφωνίες προωθούνται μεταξύ των δέκα χωρών της ΝΑ Ασίας, γνωστών ως Association of Southeast Asian Nations.

Τέλος και παρά την αλλαγή πολιτικής των ΗΠΑ στα θέματα της συγκρότησης των πολυεθνικών εμπορικών συνασπισμών στις περιοχές του Ατλαντικού Ωκεανού με την Transatlantic Trade and Investment Partnership γνωστής ως TTIP και του Ειρηνικού Ωκεανού με την Trans-Pacific Partnership γνωστής ως TPP καθώς και την αναγγελία εξόδου των από την συνθήκη των Παρισίων για την Κλιματική Αλλαγή, το γεγονός είναι ότι αυτού του είδους οι συνθήκες και διαπραγματεύσεις συνιστούν τις πρόδρομες «Νέες Κανονικότητες» του 21^{ου} αιώνα που δεν μπορούν και δεν πρέπει να αγνοηθούν στη συζήτηση μας, χωρίς τον κίνδυνο να οδηγηθούμε σε λανθασμένα συμπεράσματα.

Κυρίες και κύριοι, ελπίζω ότι αυτές οι εισαγωγικές παρατηρήσεις μαζί με αυτές που θα ακολουθήσουν θα μας επιτρέψουν να έχουμε μια συνοπτική κατανόηση του πλαισίου της συζήτησης που θα ακολουθήσει.

Τον λόγο τώρα έχει ο Πρόεδρος του IENE κ. Ιωάννης Χατζηβασιλειάδης.

Αίγυπτος

Στις 20 Δεκεμβρίου 2017 η Επi άρχισε την τροφοδοσία της Αιγύπτου από το κοίτασμα Zohr, δυναμικότητας 30 trillion cubic feet, που ευρίσκεται σε απόσταση 190 km (118 miles) από την ακτή, με 350 mcf/d και με προοπτική αύξησης τους στα 1.2 bcf/d στη διάρκεια της 1^{ης} Φάσης εκμετάλλευσης του.

Παράλληλα η Αιγυπτιακή κυβέρνηση διαπραγματεύθηκε δάνειο \$200m από την EBRD για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών Φ.Α. της χώρας και ψήφισε νόμο για το άνοιγμα της αγοράς στους ιδιώτες.

Τέλος ανακοινώθηκε ότι μία κοινοπραξία Αιγυπτιακών, Ιταλικών και Ιαπωνικών εταιρειών θα κατασκευάσει και θα λειτουργήσει ένα Αιολικό Πάρκο, στη περιοχή Ras Ghareb του Κόλπου του Σουέζ δυναμικότητας 250MW συμβάλλοντας στην επίτευξη του στόχου η Αίγυπτος να αυξήσει την εγκατεστημένη αιολική ισχύ από τα σημερινά 750 MW στα 7GW μέχρι το 2022.

σε μία συζήτηση που Μέσα σε αυτό το πλαίσιο των κοσμογονικών αλλαγών τα θέματα των κανόνων άσκησης του παγκόσμιου εμπορίου στη Β. Αμερική έχουν καταστήσει τις ΗΠΑ εξαγωγέα LNG χάρις στα σχιστολιθικά συγκριτικά πλεονεκτήματα τόσο στο χώρο των στρατιωτικών όσο και οικονομικών σχεδιασμών.

και οικονομικά χαρακτηρίζεται από ένταση των ακραίων καιρικών φαινομένων που μεταξύ των άλλων ο

Οι πρόσφατες εκτιμήσεις στη COP23 στη Βόνη επιβεβαιώνουν τους φόβους για την αδυναμία της παγκόσμιας κοινότητας να αντιμετωπίσει τις αρνητικές επιπτώσεις από την προκαλούμενη Κλιματική Αλλαγή

αποτελούν μία νέα πραγματικότητα

στη κλίμακα του 21^{ου} αιώνα.

(γεωγραφικών, οικονομικών, δημογραφικών, πολιτικών, θρησκευτικών, πολιτισμικών)

A study of the influence of such factors as geography, economics, and demography on the politics and especially the foreign policy of a state

the study of the way a country's size, position, etc. influence its power and its relationships with other countries

political activity as influenced by the physical features of a country or area of the world:

Δημογραφική εξέλιξη

Κλιματική Αλλαγή

Το λιώσιμο των πάγων και η αρκτική οδός

Οι προσφυγικές ροές

Ο ενεργειακός μετασχηματισμός στα στερεά καύσιμα, στις ΑΠΕ και στη σύντηξη

Περιβαλλοντικές αλλαγές

Το ρεύμα του Κόλπου

Αναδυόμενοι πόλοι οικονομικής και πολιτικής εξουσίας

Ισλαμ, Κίνα, Ινδία, Αφρική, ΗΠΑ

China 1,412,233,052

- 2 India 1,346,471,978
- 3 U.S.A. 325,591,904
- 4 Indonesia 265,366,198
- 5 Brazil 210,063,515
- 6 Pakistan 198,874,289
- 7 Nigeria 193,323,264
- 8 Bangladesh 165,502,669
- 9 Russia 143,977,439
- 10 Mexico 129,945,475
- 11 Japan 127,337,287
- 12 Ethiopia 106,216,944
- 13 Philippines 105,698,843
- 14 Egypt 98,445,096
- 15 Vietnam 96,006,906
- 16 D.R. Congo 82,639,624
- 17 Germany 82,202,303
- 18 Iran 81,579,108
- 19 Turkey 81,319,105
- 20 Thailand 69,109,095

[see all countries >](#) | [1950 rank >](#) | [2050 rank >](#)